

Oslo 30.4.2020

Behov for justering av krisetiltak for billedkunstnere

Det er positivt og nødvendig at selvstendig næringsdrivende og frilansere får en midlertidig inntektssikring, at inntekter fra næring, frilansoppdrag og lønnede stillinger kan kombineres, samt at det er etablert en kompensasjonsordning for å få dekket faste utgifter fra egen næring. Norske Billedkunstnere (NBK) ser imidlertid et umiddelbart behov for å justere ordningene slik at de også ivaretar profesjonelle billedkunstnere.

De fleste allerede etablerte kompensasjonsordningene er ikke tilpasset billedkunstnernes økonomiske virkelighet. Fraværet av jevn og fast inntekt, svært varierende omsetning fra et år til et annet og kombinasjonsinntekt gjør at sjablongbaserte kompensasjonsordninger for tappt inntekt og omsetning ikke fanger opp og kompenserer profesjonelle billedkunstnerne. For en billedkunstner kan en avlyst eller utsatt utstilling under koronakrisen i realiteten bety minst en tappt årsinntekt for kunstneren uten at det med dagens ordninger gir rett til hverken støtte eller kompensasjon.

Vi vil i dette brevet belyse behovet for tilpasninger av etablerte krisetiltak ved å beskrive kunstneres generelle arbeids- og inntektssituasjon, hvordan de etablerte ordningene ikke ivaretar kunstnere, og komme med forslag til nødvendige justeringer.

Vi vil samtidig gjenta, fra vårt tidligere innspill, behov for tiltak som kan motvirke og begrense de langvarige negative økonomiske konsekvensene av koronakrisen for hele det visuelle kunstfeltet og behovet for tiltak for å sikre bransjens overlevelse. Viser til innspill til KUD (13.3.2020) og innspill til revidert nasjonalbudsjett (dato 24.4.2020.)

BEREGNING AV INNTEKT OG OMSETNING

Kunstnernes inntekter kategoriseres ofte som kunstnerisk, kunstnerisk tilknyttet og ikke-kunstnerisk inntekt. De forskjellige inntektene kommer både i form av næringsinntekt, frilansoppdrag samt lønn fra henholdsvis små stillinger, midlertidige ansettelse og timearbeid. Den blandede inntekten gjør kunstnere særlig sårbare for å falle utenfor når det etableres generelle ordninger for alle ENK og små næringer. I tillegg til innsikten om kunstnernes inntekter og arbeidsforhold, som fremgikk av sist levekårsundersøkelse, har NBK gjennomført en medlemsundersøkelse knyttet til økonomiske konsekvenser for billedkunstnere gjennom den pågående koronapandemien. I undersøkelsen kommer det klart frem at kunstnere har en særdeles sammensatt kombinasjonsinntekt, og at estimert tap i perioden mars/april er ca kr. 42. mill. (Se vedlegg 1 - Medlemsundersøkelse NBK)

Kombinasjonsinntekt. NBK-medlemmer som har respondert på undersøkelsen oppgir over 100 forskjellige inntektskombinasjoner for perioden mars og april. Dette viser med tydelighet hvor sammensatt inntektene er for billedkunstnere. Det er en blanding mellom næringsinntekt,

N Norske B Billedkunstnere K

frilansoppdrag, stipender, midlertidige ansettelse, lønnsarbeid på timer og enkelte kunstnere med små stillinger som ansatte. Det gjennomgående er at kunstnere har minst to inntektskilder.

Store variasjoner i inntekt fra et år til et annet. Svært mange kunstneriske sykluser strekker seg over flere år, med ulike faser for investeringer og utgifter, produksjon og utvikling, til realisering av prosjekter, oppdrag og/eller salg. Dette kan medføre store inntektsforskjeller fra år til år, og inntektene fra kun det siste året vil ikke gi et representativt beregningsgrunnlag.

Beregning av inntektstap og/eller fall i omsetning bør derfor være basert på enten det foregående året (2019) alene, snitt av inntekt siden oppstart av næringsvirksomhet (inntil 12 mnd) eller et snitt av de tre siste år, der det beste resultatet må legges til grunn. Denne måten å beregne inntektstap må legges til grunn for beregning av samtlige ordninger nevnt i dette brevet.

DAGPENGER FOR SELVSTENDIG NÆRINGSDRIVENDE OG FRILANSERE

Det vil mest sannsynlig være behov for manuell vurdering av søknader fra billedkunstnere. Vår undersøkelsen fra 20. mars 2020 viser at Billedkunstnerne melder at de har over 100 forskjellige inntektskombinasjoner. (Vedlegg medlemsundersøkelse) Dette gjør at søknader fra kunstnere mest sannsynligvis vil være noe mer omfattende å behandle. **Derfor er det meget viktig at det enkelt kan foretas forskuddsutbetalinger.**

Ettersom Nav på sine nettsider omtaler ordningen som *dagpenger for selvstendig næringsdrivende og frilansere*, legger vi til grunn at det også vil dekkes tap av frilansinntekt med tilbakevirkende kraft fra 16. mars. Når Nav kommuniserer ordningen på denne måten er det nærliggende å anta at mange kunstnere med kombinasjonsinntekt avventer å søke for både nærings- og frilansinntekt. Dette må tas hensyn til ved behandling av søknader.

TILTAK

- Tilbakevirkende kraft for søknad om kompensasjon for tap av frilansinntekt.
- Forskudd på dagpenger - tilsvarende ordningen for ordinære lønsmottakere, for alle kunstnere med kombinasjonsinntekt som melder inn inntektsbortfall, eller avlysninger av oppdrag

SOSIALSTØNAD

Da ordningen for dagpenger for selvstendig næringsdrivende ikke er etablert ennå, har mange kunstnere behov for akutt økonomisk støtte. Vi har fått tilbakemeldinger fra kunstnere som har blitt avvist av lokale Nav-kontorer ved henvendelse og behov for akutt økonomisk bistand.

Ved innføring av inntektssikring fra dag én i form av økonomisk sosialhjelp, som foreslått av regjeringen, så må ordningen tilpasses så den ikke får alvorlige og utilsiktede konsekvenser for søkerne. Det må blant annet avklares at alle krav om at søker skal ha brukt opp oppsparte midler eller andre verdier skal settes til side.

TILTAK

- Alle som ikke kvalifiserer til dagpenger eller inntektssikring skal sikres umiddelbar sosialstønad
- Klargjøre kriterier for midlertidig sosialhjelp som følge av koronakrisen

N Norske B Billedkunstnere K

- Avklare at ordningen ikke får utilsiktede eller uforutsette negative økonomiske konsekvenser for søkerne. Herunder frafalle krav om benyttelse av sparepenger, salg av eiendom o.a.
- Avklare vilkår for å frafalle krav om behovsprøving

KOMPENSASJONSORDNING FOR NÆRINGSLIVET

Ordningen treffer i liten grad små enkeltpersonforetak, og tilnærmet ingen billedkunstnere. Det er riktignok positivt at egenandelen blir redusert ned til kr. 5.000 for de som har hatt vesentlig omsetningsfall (80%), men tilbakemeldinger fra våre medlemmer viser at også dette vil være en for høy egenandel da faste utgifter for mange kunstnere er mellom 3000 og 10.000kr. Gitt at minste kompensasjonsutbetaling er på 5000kr, innebærer dette at de færreste vil kunne få kompensasjon i det hele tatt.

Videre så er det ikke mulig å sammenligne omsetningsfall - måned for måned. Utstillinger og inntektsgivende oppdrag kommer med meget ujevne intervaller og på forskjellige tidspunkt. Dette gjelder også for salg. Det gir dermed ikke mening å skulle sammenligne omsetning i en måned med en annen i foregående år. I likhet med næringer med sesongvariasjoner så har kunstnere, som beskrevet over, meget store svingninger i omsetning gjennom et år, og fra ett år til et annet. Det er derfor avgjørende at det er reelt tap av omsetning i form av avlyste oppdrag og utstillinger som legges til grunn for hvorvidt man har rett på kompensasjon.

Profesjonelle kunstnere har også, som nevnt tidligere i brevet, sammensatt inntekt fra forskjellige kilder både som frilanser, ENK og lønsmottaker. Det vil ikke gi et riktig bilde av kunstneres virksomhet om kun inntekter fra ENK kan legges til grunn.

TILTAK

- Redusere egenandel til 0 kr for billedkunstnere som leverer RF - 1242 næringsoppgave for billedkunstnere
- Fravike kravet om 30% omsetningsfall fra samme måned i fjor. Omsetningstap bekreftes ved avlyst/utsatt utstilling, oppdrag, engasjement ol. som følge av koronakrisen/smitteverns tiltak.
- Fravike krav om at inntekter fra ENK må være hovedinntektskilde for billedkunstnere som leverer RF - 1242 næringsoppgave for billedkunstnere
- Fravike "aldersgrense" på 67 år. Svært mange kunstnere fortsetter å drive næring utover "pensjonsalder" og bør derfor kunne kvalifisere til kompensasjonsordningen

Vennlig hilsen

Ruben Steinum
NBK styreleder